

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ด้วยเจตนา ด้วยความหวัง เราก็มองเจตนาเราทำบุญกุศล เจตนาของเรา เห็นไหม แต่เจตนาของเรา เราอยู่ในที่รโหฐานของเรา อยู่ในบ้านของเรา มันเป็นบ้านของเรา เราทำงานเคยชิน พอความเคยชิน พอเราไปที่สาธารณะ ถ้าที่สาธารณะเป็นที่รวมของบุคคลต่างๆ ตรงนั้นมันเป็นที่ว่าเราจะต้องสำรวมกิริยาแล้ว เห็นไหม เวลาเราไปวัด เวลาหลวงตาท่านสอนพระนะ

“ใครจะไปอยู่วัดป่าบ้านตาด ต้องถอดเสื้อถอดเขียวไว้ที่ประตูนะ อย่าเอาเข้ามาด้วย”

ถ้าใครเอาเสื้อเอาเขียวเข้ามาด้วย มาอยู่ด้วยกัน ธรรมดาใช้ไหมเราก็มองกัน เราก็มองกันด้วยความคุ้นชิน พอมีเขียวมีเสื้อเดี๋ยวมันก็ตะปบกัน ท่านบอกว่าใครเข้ามาต้องเอาเขียวเอาเสื้อถอดไว้ที่ประตูก่อนเข้าวัดป่าบ้านตาด แล้วเข้ามาแล้วเรามาฝึกหัดของเรา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าพระจะเข้าไปยังต้องถอดเขียวถอดเสื้อ แต่ถ้าพูดถึงเราไปวัด เห็นไหม เราต้องเคารพสถานที่ การเคารพสถานที่ คำว่า “เคารพ” นั้นคืออะไร? เคารพนั้นคือกิริยามารยาท เห็นไหม นี่ความกตัญญูทศเวทที่เป็นเครื่องหมายของคนดี กิริยามารยาทมันออกมาจากหัวใจ ถ้าหัวใจแสดงออกมา กิริยาแสดงออก เวลาพระเขาคุยกัน เขาก็ดูกิริยานี้แหละ

หลวงตาท่านบอกว่า เวลาท่านอยู่กับหลวงปู่มนั้น หลวงปู่มนั้นท่านจะตรวจสอบพระท่านตัดสงฆ์ ๕ ชั้นๆ แล้วก็ให้พระคนละชั้นๆ ไปเหยียบมา พอเหยียบมาเสร็จแล้ว เหยียบด้วยมือนะ เหยียบมือเสร็จแล้วมาต่อกัน ท่านจะมองว่าใครมีสติแก่ไหนใครมีสติ ใครมีความระวัง หลวงตาท่านบอกว่าท่านรู้ถึงอุบายของหลวงปู่มนั้น ท่านบอกว่า “มีเท่าไรใส่เต็มร้อย” ท่านใส่เต็มที่เลย เพราะว่าท่านเหยียบของท่าน

นี่เวลาเขาดูความประพฤติ ดูต่างๆ เขาดูกิริยามันออกมาจากใจ ถ้าออกมาจากใจ สิ่งนี้ข้อวัตรปฏิบัติ เวลาข้อปฏิบัติ เห็นไหม เรามีสำรวม กิริยาต่างๆ มันก็เป็นการแสดงออก การ

แสดงออกนี่มันคืออะไร? คือการกดทับไว้ใช่ไหม? ใช่ มันกดทับไว้ การกดทับไว้ ทำบ่อยครั้ง
เช้า ทำงานเป็นจริต จนเป็นนิสัย

คนทำบุญกุศลทำบุญกุศลจนเคยชิน ถ้าไม่ทำอะไรจะขาดสิ่งใดไป แต่ถ้าเราไม่ทำอะไร
เลย ไม่ทำอะไรมันก็เจอสิ่งที่ตรงข้ามนั่นแหละ ถ้าเราไม่ทำบุญกุศลเลย สิ่งที่เราแสวงหามันก็
ตระหนี่ถี่เหนียวอยู่ในหัวใจ มันจะเป็นยางเหนียว มันจะรัดในหัวใจนั้น แต่ถ้าเราเสียสละออกไป
สิ่งที่เสียสละออกไปมันคืออะไร? คือวัตถุธาเนน แต่หัวใจมันได้คลายตัวออก ได้คลายตัวออก เห็น
ใหม่

นี่ความสะกดความสบายในหัวใจมันแตกต่างกัน นั่นคือบุญไป บุญคือกิริยาของใจ บุญ
คือกิริยาวัตถุ นั่นเวลาเราเสียสละความสะกดสบายของเรา มานั่งสมาธิ ภาวนา นี่บุญกิริยาวัตถุ
บุญที่เป็นอามิสเราเสียสละออกไป สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาเกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดทั้งนั้น เกิด
ขึ้นมาจากศรัทธาทั้งนั้น ถ้าไม่มีศรัทธาสิ่งนี้ทำไม่ได้หรอก มันมีศรัทธาความเชื่อ เพราะเรามี
ความเชื่อ เรามีเป้าหมายของเราใช่ไหม? เป้าหมายสิ่งนั้นเรามาฝึกหัด

โลก เวลาเข้าขึ้นมาเขาออกกำลังกายกันเพื่อความแข็งแรง เพื่อสุขภาพร่างกายของเขา จิต
จิตถ้าไม่เคยได้ทำอะไรเลย มันจะอ่อนแอ มันจะกดทับในหัวใจของมัน ถ้าเรามีการเสียสละ มี
การฝึกฝนของมัน เห็นใหม่ จิตมันจะเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าจิตมันเข้มแข็งขึ้นมา พอมันขยับขึ้นมา
พอมันมีความรู้สึกนึกคิด นั่นคิดอะไร? สิ่งนั้นคิดถูก คิดผิด นั่นนะมันรู้ตามความคิดของตัวเอง
ไปเพราะจิตมันเข้มแข็ง

ถ้าจิตมันอ่อนแอ พอเราคิดสิ่งใดไป นี่ว่าสังคมนี่รังแกเรา คนนั้นก็รังแกเรา คนนี้ก็รังแก
เรา เพราะจิตมันอ่อนแอ เห็นใหม่ ถ้าจิตมันเข้มแข็ง คิดสิ่งใดสิ่งนั้นเป็นความจริงไหม? นี่สังคม
คือสังคม เราก็เป็นหน่วยของสังคม เราก็อยู่ในสังคมนั้น ถ้าทุกคนเป็นคนดี สังคมนี่เป็นสิ่งที่ดี
ขึ้นมา สังคม เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้เลยนะ

“มณุษย์โง่กว่าสัตว์”

เวลาสัตว์ นี่ดูอย่างนก กา มันมีอิสรภาพของมัน มันบินไปไหนของมันได้ นั่นเป็นเรื่อง
ของสัตว์ใช่ไหม? แต่เรื่องของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สัตว์สังคมเราอยู่ด้วยกันมันต้องมี

กตिका พอเขียนกตिकाขึ้นมา เห็นใหม่ แล้วเราก็ติดกตिकाของเรา รอนสิทธิๆ มันรอนสิทธิๆ รอนสิทธิบุคคลเพื่อสังคมไง รอนสิทธิสังคมเพื่อความสงบร่มเย็นของสังคมนั้น

ถ้ารอนสิทธิ เห็นใหม่ การรอนสิทธิ นี้เราอยู่ในที่รโหฐานของเรา นั่นก็เป็นสิทธิเสรีภาพของเรา นี่เราทำความสงบของใจเข้าไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่ที่รโหฐานของจิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ นี่หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มรรคญาณมันเกิดขึ้นมาในหัวใจ ความรู้สึกนึกคิดมันใหญ่โตมากนะ

คุณค่าน้ำใจ ถ้าเรามีหัวใจเอื้ออาทรต่อกัน เรามีแต่ค่าน้ำใจต่อกัน ค่าน้ำใจนี้มีค่ามากนะ เอาเงินทองมาช่วยเหลือกัน แต่เขามองเราด้วยสายตา ด้วยความเอื้ออาทรนะ สิ่งนั้นมีค่ามาก ถ้าสิ่งนั้นมีค่ามาก นี่ค่าของน้ำใจ เห็นใหม่ แล้วค่าของน้ำใจ น้ำใจที่มันพัฒนาของมันไง ถ้ามันมีปัญหาของมัน ถ้ามีปัญหาละ เขาบอกว่านี่เวลาเราปฏิบัติกันเราก็ใช้ปัญญาไปเลยนะ ถ้าพุทธโศพุทธโศอยู่มันไม่มีปัญหาหรอก มันเป็นสมณะ มันไม่มีปัญญา

ปัญญานั้นเป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่ใช้อยู่ที่นี่ ปัญญาที่เราคิดอยู่ที่นี่ ปัญญาที่เราบริหารจัดการอยู่ที่นี่ เห็นใหม่ คุณที่เราสั่งสอนลูกของเรา เราสั่งสอนญาติพี่น้องของเราให้เป็นคนดีๆ มันเป็นคนดีตามที่เราสั่งสอนไหมละ? นี่มันเป็นบุญเป็นกรรมต่อกัน สิ่งนั้นเป็นบุญเป็นกรรมนะ สิ่งที่เราสั่งสอนนี่ก็คือปัญญานะ

นี่ประสบการณ์ของพ่อของแม่ ประสบการณ์ของปู่ ย่า ตา ยาย มีมหาศาลเลย ก็พยายามไง พยายามจะสั่งสอนลูกสั่งสอนหลานให้เป็นคนดี ขอให้เป็นคนดี แล้วถ้าเป็นคนดีขึ้นมาแล้วถ้าเขามีทรัพย์สมบัติ มีศักยภาพในสังคม อันนั้นมันเป็นความสามารถของเขา แต่เขาเป็นคนดีนี่พ่อแม่พอใจมากแล้ว เป็นคนดี เป็นคนที่มีความสุขในตัวเอง เห็นใหม่ นั่นเป็นสิ่งที่ถ้าเขาทำของเขาได้ พ่อแม่ก็มีความภูมิใจ นั่นคือโลกียปัญญา

ถ้าโลกุตตรปัญญาละ? ถ้ามันมีความสงบของใจนะ คุณปัญญาเรามหาศาลเลย ปัญญาเราจะมีความรู้สึกความนึกคิดของเรามหาศาล นั่นมันเป็นวิชาชีพ เป็นอาชีพ คุณวิชาชีพของแต่ละบุคคล วิชาชีพนี้อาศัยวุฒิภาวะ อาศัยความรู้แน่นแหวะเป็นการแสวงหาเพื่อประโยชน์การเลี้ยงชีวิต นั่นเป็นเรื่องของปัญญาทางโลกนะ แล้วปัญญาอย่างนี้ ถ้ามันคิดนะ คิดโดยที่ที่เราเป็นคนดี คิดในแง่ดี เห็นใหม่ คนดีก็คิดในแง่ดี คิดในแง่ดีเราก็เป็นคนดีแล้ว แล้วก็บอกเราเป็นคนดีแล้วทำไมต้องไปวัดๆ ไปวัดไปทำไม? อยู่บ้านเมื่อกี้เทศน์ทุกวัน ไปวัดไปให้พระเทศน์ซ้ำอีก

ไปวัด เห็นไหม สิ่งที่ว่าพระเทศน์ออกมาจากธรรม ออกมาจากใจ มันจะรู้ณะ ว่าสิ่งที่ออกมาเนี่ยมันออกมาจากเปลือก ออกจากจิตที่ส่งออก จิตที่ส่งออกเวลาคิดออกไปนี่โลกีย์ปัญญา เรื่องของโลกๆ ทั้งนั้นแหละ แต่พอเราพุทโธ พุทโธ จิตสงบเข้ามาแล้ว ถ้าจิตมันสงบนะ นี่เวลา มันเกิดโลกุตตรปัญญานะ มันพิจารณาไปนะเห็นเส้นขน เส้นผม มันสลดสังเวชนะ เห็นผิวหนัง เห็นต่างๆ มันสะเทือนใจ มันสะเทือนใจนะ

นี่เห็นชีวิต เราเกิดมาทำไม? เราเกิดมาเนี่ยเราเกิดมาทำไม? เราก็ตกเกิดมาเพื่อสร้างบุญกุศล เกิดมาเพื่อบุญกุศล เพื่อความอยู่เป็นสุข เห็นไหม แล้วเป็นสุข ถึงที่สุดแล้วผลของมัน ผลของ วัฏฏะมันเป็นจริงอย่างนี้ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง

“สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

สิ่งใดเป็นอนิจจัง โลกมันแปรสภาพเป็นทุกข์ทั้งนั้นแหละ แล้วทุกข์นี้ ทุกข์มันอยู่กับเรา ไหมล่ะ? ทุกข์มันเกิดกับเรามันก็ดับกับเรา แต่ไม่เป็นอนัตตาเพราะเราไม่มีสมาธิใจ เราไม่มีสมาธิ เราไม่มีสติเห็นว่าความทุกข์ ความเปลี่ยนแปลงของเราเป็นอนัตตา พอเห็นเป็นอนัตตานั้น แม้แต่ทุกข์ก็เป็นอนัตตา ถ้าทุกข์เป็นอนัตตา มันปล่อยทุกข์แล้วมันเหลืออะไร? แล้วมันเป็นอย่างไร?

นี่ถ้ามันมีสติปัญญานะ ถ้าเรามีจิตที่เป็นความสงบระงับ มีสมาธิขึ้นมา มันจะรู้เท่าทัน ความคิดของตัวเอง แต่ถ้าเราไม่มีสติปัญญา ความคิดกับเราเป็นอันเดียวกัน คิดสิ่งใดมันก็คิดอย่างนั้น ทำอย่างนั้น คิดอย่างไรก็ไปตามนั้น มันลากหัวใจนี้ไปทุกข์หมดเลย แต่พอมีสติ มีสมาธิขึ้นมา นะ อ๊ะ คิดอะไร? คิดทำไม? เราก็ตกคิดอีกแล้ว นี่ถ้ามีสตินะ เรามีสติมันยังคิดบ่อย ยังคิดบ่อย ความคิดนั้นละมันเผาเรา

ครูบาอาจารย์บอกว่าไม่มีใครรังแกเรานะ นี่เด็กเล็กแดงเราก็ตกบอกว่าพ่อแม่รังแกเรา สังคม รังแกเรา ไม่มีหรอก ตัวเองรังแกตัวเอง ความคิดเรารังแกเรา ความรู้สึกลึกซึ้งคิดมันเบียดเบียนเรา คุณ ติ เวลาคิดนี่คิดให้ทุกข์ทั้งนั้นแหละ แล้วคิดให้สุขได้ไหมล่ะ? คิดให้สุขนี่จับต้นชนปลายไม่ถูก อะไรมันสุขล่ะ? อะไรมันว่างล่ะ? พอว่างเดี๋ยวมันก็ทุกข์อีกแล้ว เออ ว่างจริงหรือเปล่า? เอ๊ะ ว่างนี้ มันถูกหรือไม่ถูก

เวลาคิดเรื่องความว่าง คิดถึงธรรมะนี้เราคิดไม่เป็น แต่ถ้ามันคิดให้เจ็บช้ำน้ำใจมันคิดแล้ว คิดอีก คิดอะไรที่เจ็บช้ำน้ำใจ คิดแล้วมันมีแต่ความทุกข์ร้อน คิดแล้วคิดเล่า คิดนี่พอใจจะคิด ถ้ามีสติขึ้นมาแล้วยังคิดแล้ว คิดอย่างนี้คิดมาเท่าไรแล้ว เห็นไหม นี่ใจพอมีสติ มีสมาธิขึ้นมา มันจะเป็นโลกุตตระนะ เขาบอกพุทโธ พุทโธนี้ทำให้จิตสงบไม่มีประโยชน์ๆ เพราะคำว่าไม่มีประโยชน์ใจ ฉะนั้น เขาใช้ปัญญาเขาถึงเป็นสัตบุรุษญาณไป เป็นตรรณะไป

เพราะตรรณะ เห็นไหม คุณิธรรมะตรรณะ อธิบายนะเป็นตรรณะไป โอ๊ย ซาบซึ่ง มันเข้าใจได้ นี่ใจดูดีภาวะ โลกที่มันเข้าใจได้มันก็เข้าใจได้แค่นี้แหละ เข้าใจที่เวลาเขาอธิบายให้ฟังแล้วมันซาบซึ่งนั่นแหละ แล้วซาบซึ่งแล้วอย่างไรต่อไปล่ะ? ซาบซึ่งแล้วเดี๋ยวก็จะทุกข์ต่อไป ซาบซึ่งแล้วเดี๋ยวก็จะหัวทิ่มดินอยู่นี่ไป นี่ซาบซึ่ง แต่ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมาละ เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา มันถอดถอนนะ มันสำรอกนะ มันคลายออกนะ มันคลายออก นี่ปัจจุตัง สันติภูมิจิโ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่ต้องใครเป็นพยาน? เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะบรรลุธรรมขึ้นมา เห็นไหม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดีใจมากเลย เพราะมันสำรอกในใจอันนั้นไป ถ้าสำรอกในใจนั้นเป็นพยานต่อกันไป ถ้าเป็นพยานต่อกันเป็นสันติภูมิจิโ เป็นหัวใจนี้สำรอกออก คลายออก ใจนั้นมันรู้ขึ้นมา

ถ้าใจมันรู้ขึ้นมา นี่ใจโลกุตตระธรรม ธรรมอันนี้เป็นธรรมเหนือโลก เหนือทุกๆ อย่าง แล้วเหนือที่ไหนล่ะ? ก็เหนือในหัวใจที่ผู้รู้ เหนือในหัวใจดวงนั้น เห็นไหม คุณิมันคิดซ้ำคิดซาก คิดเจ็บช้ำน้ำใจ มันคิดมาตลอด มันเหยียบย่ำมาตลอด เวลามันรู้ขึ้นมาแล้วมันเหนือใจ เหนือความรู้สึกนึกคิดอันนั้น ความนึกคิดอันนั้นมันจะเข้ามาเหยียบย่ำหัวใจอันนี้อีกไม่ได้ไป ความรู้สึกนึกคิดที่มันเบียดเบียนหัวใจ ที่มันเหยียบย่ำหัวใจ มันจะเกิดอีกไม่ได้กับใจดวงนี้ ใจดวงนี้

แต่ถ้ามันเป็นโลก นี่ต้องคิดให้เหมือนกันนะ เวลาเป็นตรรณะ เห็นไหม จินตนาการได้ไหม? นี่มันเป็นอย่างนี้ ลองคิดตามสิ เอ้อ ใช่ โอ๊ย ว่างหมดเลย นี่เพราะอะไรล่ะ? เพราะขาดสัมมาสมาธิ พอมีสัมมาสมาธิละ ถ้ามีสัมมาสมาธินี้มันเกิดโลกุตตระปัญญา แล้วปัญญาที่เกิดโลกุตตระปัญญานี้ผลของมัน แล้วเรามาเทียบกับปัญญาที่เราเกิดปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิหมายถึงปัญญาที่เกิดจากสัตบุรุษญาณ ปัญญาที่เกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากอวิชชา โดยธรรมชาติสามัญสำนึกของคน คนเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ คนมานี้เรามี

ร่างกาย จิตปฏิสนธิในไข่ พอเกิดในไข่ ตัวจิตนั้นมันมีชั้นของมัน คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คือไข่ คือนามธรรมที่เป็นความรู้สึกนึกคิด

ความรู้สึกนึกคิด นี่เราเกิดมาเป็นคนเราก็มีร่างกาย เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็มีร่างกาย เกิดเป็นนรกอเวจี เกิดเป็นเทวดามันไม่มีร่างกาย แต่มีความคิด ถ้ามีความคิด เห็นใหม่ พอมันเกิดขึ้นมา นี่ความคิดมีธาตุ ๔ และชั้น ๕ ชั้น ๕ เป็นสัญชาตญาณ มันมีของมันอยู่แล้ว ความเจ็บปวด เจ็บช้ำน้ำใจ ความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ มันรู้โดยสัญชาตญาณของมันอยู่แล้ว แต่เรื่องนี้มันรู้โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ ของสัตว์ ของนรกอเวจี แต่มันไม่รู้โดยความจริง ถ้ารู้โดยความจริง พอมันเห็นโทษของมัน มันถึงคลายออกๆ นี่สำรอก คลายออกๆ

ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคืออะไร? สัมมาสมาธิคือชัฏฐิโม ใจ ชัฏฐิโม เห็นใหม่ คุณิธา จะทำการค้าเราต้องมิตลาดใช่ไหม? ชัฏฐิโมของการปฏิบัติ อันนี้มันชัฏฐิโมที่สมองใจ เวลาความรู้สึกนึกคิดเกิดบนสมองนะ เกิดบนสังขารนะ แต่มันไม่มาเกิดบนจิตหรือ มันไม่มาเกิดบนจิตเพราะอะไร? เพราะมันหาจิตมันไม่เจอใจ เพราะมันหาสมาธิของมันไม่เจอ เพราะมันหาสติจิตของมันไม่เจอ มันหาต้นข้าว หากการเกิดและการตายไม่เจอ

อะไรเป็นการเกิดการตาย? นี่เวลาเราตายไป ซากศพก็ไปเผา แล้วใจมันไปไหนล่ะ? แต่ถ้ามันสงบเข้าไป สงบเข้าไปที่สติจิต สงบเข้าไปที่ใจใจ สงบเข้าไปที่ใจมันอยู่ที่นั่น ต้นข้าวมันอยู่ที่นั่น ความดีความชั่วมันอยู่ที่นั่น ทำคุณงามความดีทั้งหมดทั้งหลายมันก็ไปตกอยู่ที่นั่น ตกผลึกบนภวาสวะ บนภพ บนฐิติจิต

ความดีความชั่วของคน ความลับไม่มีในโลก ทำดีทำชั่วเท่าไร เพราะใครเป็นคนทำ จิตเป็นคนทำ ภวาสวะ จิตมันสั่งให้ทำ จิตมันสั่งให้โกง จิตมันสั่งให้เสียสละ คำว่าสั่ง ใครเป็นคนสั่ง? ถ้าไม่มีสติปัญญา ไม่มีศรัทธามาใครเป็นคนสั่ง? ถ้ามีสติปัญญา นี่คนดี คิดดีได้ง่าย ทำดีได้ง่าย คนชั่ว คิดชั่วได้ง่าย มันสั่งให้ทำแต่ความพอใจของมัน ถ้ามีวิชาครอบห้วมัน เห็นใหม่ แต่ถ้าพอจิตมันสงบเข้ามา สงบเข้าไปถึงต้นข้าว นั่น สงบเข้าไปสัมมาสมาธิ นั่น

นี่ใจเขาว่า สมณะไม่มีประโยชน์ พุทโธ พุทโธ มันโง่งงเอาแต่คุณ

โง่งงเอาแต่คุณ ครูบาอาจารย์เรานี้พาลูกศิษย์รอดมามหาศาลเลย ไอ้ที่ว่าปัญญาๆ มันปัญญาของกิเลสใจ ปัญญาของสัญชาตญาณ ปัญญาของอวิชา ทั้งๆ ที่ตรีกในธรรมะของพระพุทธเจ้า

นะ ท่องธรรมะพระพุทธเจ้าปากเปือกปากและเลยละ ท่องจนปากเปือกปากและ โอ้ย วิเคราะห์
วิจัยได้หมดเลย แต่หัวใจไม่รู้อะไรเลย

ถ้ารู้... เขาต้องพูดออกมาด้วยความถูกต้อง ถ้ารู้ รู้ตัวเดียว ชัดเจนแจ่มแจ้ง เคลียร์ได้หมด

ถ้าไม่รู้... พระพุทธเจ้าว่าอย่างนี้ พระพุทธเจ้าว่าอย่างนี้ พระพุทธเจ้าว่าอย่างนี้ แต่นั่นไม่รู้
เรื่อง แต่พระพุทธเจ้าว่าอย่างนี้ พระพุทธเจ้าว่าอย่างนี้ นี่ไงศึกษาตำรา

ธรรมะสาธุการณะ สาธุการณะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้เป็น
สาธุการณะ แล้วพวกเรานี้พยายามศึกษากัน แต่ความรู้ส่วนตน ความดีความชั่วส่วนตน เวลาความ
ดีความชั่วในหัวใจนี้เป็นของๆ เรา ส่วนตนไง ถ้าเกิดสมาธิก็สมาธิของเรา ถ้าเกิดปัญญาที่ปัญญา
ของเรา ถ้าชำระกิเลสก็ชำระกิเลสของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานนะ
พระอรหันต์คร่ำครวญมาก

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรินิพพานแล้ว เรายังต้องการคนที่ขึ้นมาอยู่ แล้วเรา
ไม่มีคนขึ้นมาเราจะทุกข์ยากขนาดไหน?”

“อรหันต์ เรานิพพานไปเราก็เอาแต่ธรรมของเราไป เราไม่ได้เอาธรรมของใครไปทั้งสิ้น
เลย”

ของใครของมัน ธรรมะส่วนบุคคลมันจะรู้ขึ้นมาจากหัวใจ แล้วถ้ารู้จากหัวใจแล้วมันเป็น
สังขารอันเดียวกัน อันเดียวกันนะ ฉะนั้น ถ้า ๒ คนคุยธรรมะ ถ้ายังโต้เถียงกัน ต้องคนหนึ่งผิด
เด็ดขาด เพราะมันไม่เป็นอันเดียวกันมันถึงโต้เถียงกัน ถ้าอันเดียวกันนะ สบตาที่รู้แล้วจริง
หรือไม่จริง สบตามันก็เป็นธรรมแล้ว ถ้าเป็นธรรมขึ้นมามันจะเป็นความจริง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่านี่มันเกิดขึ้นมาจากเรา เห็นไหม โดยวุฒิภาวะ เราเป็นเด็กกันมาก่อนนะ เรา
โตมาจากทารก แล้วเราก็เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เด็กก็คือเด็ก เด็กนี่ไม่ถือสา แต่พอเราจะฝึกหัดเด็ก เรา
ก็อยากให้เป็นคนดีใช่ไหม? ถ้าเป็นคนดีนี่ให้เขารู้สัมมาคารวะต่างๆ นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง แล้ว
พวกเราโตขึ้นมาแล้วเราจะรักษาหัวใจของเรา แล้วทำเพื่อคุณงามความดีของเรา

นี่ฟังธรรม ธรรมะ สังขาร จะแสดงเมื่อใด จะพูดเมื่อใด มันจริงทุกที่ ทุกเวลา อกาลิโก
ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ไม่มีสถานที่ ที่ไหนก็จริงถ้ามันจริง ถ้าไม่จริงที่ไหนมันก็ปลอมทั้งนั้นนะ

ฉะนั้น ในหัวใจเรามีวิชา มีความจอมปลอมอยู่ เราต้องแก้ไขของเรา เพื่อคุณงามความดีของเรา นะ เกิดมาแล้วมีโอกาสนี้ ชีวิตนี้ เห็นไหม การทำมาหากิน สัมมาอาชีพะนี้เราต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แต่หัวใจของเราละ มันยังไปอีกนะ

เราเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนา นี้ศาสนานี้เลิศมาก ศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาทางโลกคือปัญญาที่ทำให้เรามาทำบุญกุศลกันอยู่นี้ ให้มีศรัทธา มีความเชื่อ ให้มันเชื่อมั่น แต่ปัญญาที่จะแก้กิเลสมันเป็นอีกปัญญาหนึ่ง มันละเอียดกว่านี้ มันต้องลึกลึกกว่านี้ เพราะกิเลสนี้มันอยู่ในจิตใต้สำนึก มันดำดินมา ดำในหัวใจเรามา แล้วเราจะเข้าไปชำระมัน เราจะเอาปัญญาดีนั้นๆ ฟั่นๆ อย่างนี้ไปต่อด้านมัน ไม่อยู่หรอก แต่ถ้าจะเอาจริงเอาจังเราต้องปฏิบัติ

ดังนั้นความดีที่มีกว่านี้ยังมีอยู่ไ้ ความดีที่จะดีกว่านี้ ความดีที่เราจะชวนชวนมากกว่านี้ ยังมีอยู่ แล้วเราทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง